

Posudek oponenta na disertační práci s názvem

Přístup žáků ke studiu chemie na různých typech škol

Autor: Mgr. Miloš Halúzka

Oponent: Doc. RNDr. Marie Solárová, Ph.D.

Předložená disertační práce se zabývá málo frekventovaným a aktuálním tématem – srovnání tří typů škol (gymnázia, SOU a SOŠ) z pohledu učitele praxe.

Práce je velmi rozsáhlá (319 stran + příloha), je rozdělena na základní kapitoly, z nichž nejrozsáhlejší je část teoretická. Autor se zabývá aktuálním tématem z velmi kritického pohledu, což není na závadu, naopak, upozorňuje na některé „nešvary“ současného školství. +

Teoretickou část lze celkově hodnotit:

- Rozvleklá (autor „přeskakuje“ od tématu k tématu – např. str. 38 – od motivace žáků ke kriminalitě, tento trend je typický v celé teoretické části). Domnívám se, že je daleko obtížnější vypracovat méně obsáhlou práci s podstatnými údaji než práci rozsáhlou a málo přehlednou.
- Osobní (autor používá „ich formu“, jeho způsob psaní odpovídá spíše fejetonu než psaní disertační práce – např. str. 12 - ...*komisař sedí v ředitelně, pije kafičko, papá chlebiček*“, „*dřít jako mezek, to taky není žádný med*“ – str. 164, apod.). Slovník autora při sepisování disertační práce je nevědecký, autor velmi často zobecňuje své osobní pocity a zkušenosti a považuje je za jediné správné.
- Některé popisované výzkumy nejsou prezentovány dostatečně, např.:
Odkud byly čerpány výsledky uvedené na str. 14 – Řešení problémů žáky? Kdy, kým a s jakým počtem respondentů byly získány? Podobný problém se vyskytuje i u dalších popisovaných výzkumů (např. str. 15 – Hájek 2011).
- Obtížně čtivá (chybí struktura vlastních názorů od citace jiné literatury). Možná by bylo vhodnější psát osobní poznámky kurzívou. Způsob psaní je poměrně nepřehledný, např. str. 31 „...*autoři pokládají...*a o dva řádky níže... *autor na tom nevidí nic nepřekvapivého*. Stejně tak str. 62: ... *S autorčinými názory se autor ztotožňuje...*“
- Nejednotná citace literatury (např. Martin Bílek, ale Čáp...).
- Nepřesné názvy kapitol (obsah kapitol neodpovídá nebo je formálně nepřesný – např. název kapitoly 2.8... *Jakých pokusů?* Žádoucí by bylo také sjednocení pojmů, např. pokus x experiment). Kapitoly ve svém obsahu se neustále vracejí k dříve popisované

problematicke, směšují více problémů dohromady. Např. kapitola 2.10 – není zřejmá souvislost mezi názvem kapitoly a obsahem (alespoň v první polovině kapitoly).

- Název disertační práce není zcela v souladu s obsahem teoretické části. Ta by spíše korespondovala s názvem: *Analýza současného stavu školy pohledu učitele z praxe*.
- Na str. 26 je popisována oblíbenost učiva chemie. Zde autor zcela opomenul oblíbenost předmětu ve vztahu k oblíbenosti učitele. Vzhledem k tomu, že je toto podrobněji rozpracováno na str. 40, mohl být uveden alespoň odkaz.
- Pozitivně hodnotím návrh teorie autora o třech pilířích (zájem x význam x užitečnost).

K teoretické části mám několik **otázek a připomínek**:

- *Proč jsou doslovně uvedené autorovy dříve publikované práce? Nestačil by jen odkaz a jejich stručná charakteristika?*
- *Str. 26 – „Byl potvrzen silný vztah mezi klasifikací a oblíbeností předmětu (dobré známky činí předmět oblíbeným)“. Nemůže tomu být opačně? Stejně tak lze polemizovat s tvrzením na str. 44 a 45 o kvalitnějším výběru učitelů na gymnázia.*
- *Opravdu je nutné (str. 76) na škole, kde je omezený počet hodin chemie probírat „Vacíka“? Je to vhodná literatura? (Vacík je svým způsobem pouze „kostka“. Cílem této publikace je opakování učiva, nikoli jeho učení).*
- *Domníváte se, že realizaci chemickým pokusů nelze provádět chemické pokusy bez drahých chemikálií a chemických kufříků?*
- Na str. 73 je popisovaná projektová výuka a zároveň uvedeno doporučení zavedení miniprojektů pro jednotlivce. V takovém případě se však již o projektovou výuku nejedná.
- V práci chybí listy od str. 138 po 153.

Praktická část

Autor si v praktické části vymezil cíl analyzovat dotazník, který zadal skupině 523 studentů. Svou analýzu nazval výzkumem, což ale výzkum není, protože chybí některé nutné parametry (jasně specifikovaný cíl, výzkumné otázky, hypotézy). Rovněž předvýzkum je pouhé ověření dotazníku několika studenty.

Samotný dotazník obsahuje 25 položek. Položky jsou obecné, rozsáhlé (např. Baví tě teorie?) některé obsahují nevhodné pojmy („lehká a těžká“ chemie), některé z položek jsou málo specifické (Baví tě chemie? Budeš potřebovat chemii v budoucnu? Má pro tebe chemie význam?). Podle mého názoru by bylo vhodnější otázky specifikovat, např.: Která část učiva chemie tě zaujala a proč? Rovněž otázky typu Baví tě výpočty? jsou nevhodné. Jednak

neprobírají všechny typy škol stejné typy výpočtů a zcela jistě nesahají do stejné hloubky. Obecně bych doporučovala ke každé otázce dodat „Proč“. Jinak jsou odpovědi žáků příliš obecné (např. *chemie mě baví, protože je tam legrace, učitel není přísný, líbí se mi učitelka, apod.*). Celkově lze konstatovat, že dotazník nesplňuje zadaný cíl a nelze z něho nic vyčíst, natož vyvozovat závěry.

Analýza dotazníku je nedostatečná a poněkud nepřehledná. Jediná analýza, která mě zaujala, je analýza odpovědí na str. 260 a následující graf na str. 261, kde se autor pokouší dokázat nesrovnalost některých žáků ve svých odpovědích.

Také k praktické části mám připomínky:

- *Zjišťoval jste, zda vyučovali žáky stejní učitelé chemie? Jak jinak lze vysvětlit graf ze str. 201 a Váš závěr: „Je vidět, že se může radikálně lišit rozložení odpovědí mezi třídami různých ročníků“.*
- *Proč nebylo využito při analýze dotazníku rozhovoru? Autor sám argumentuje rozhovorem s 500 žáky, což ale vůbec není nutné.*

Poněkud lépe hodnotím Závěr práce, četnost prostudované literatury a práce s ní (pouze si nejsem jistá, zda do citace odborné literatury patří Jára Cimrman), málo formálních chyb a překlepů.

K disertační práci (především k jejímu obsahu) v předložené podobě mám velké výhrady. **Doporučuji práci před obhajobou přepracovat alespoň dle výše uvedených připomínek.**

V Ostravě, 20.8.2015

Doc. RNDr. Marie Solárová, Ph.D.

KCH PřF OU v Ostravě